

otrokom prijatelj, učitelj in voditelj

Štev. 4.

Ljubljana, 1925/26

XXXIV. tečaj

Drobtinice.

Ni vljudna, toda vredna uvaževanja ta resnica: Človek je samsebi največji sovražnik.

Obilo se včasih trudiš, in vendar se trudiš za nič, ker se ne trudiš za to, za kar bi se moral truditi.

Kdor od slabih ljudi pričakuje hvaležnosti, pričakuje solz iz oči mrliča.

Kdor z živaljo ravná kot z ljudmi, rad tudi z ljudmi ravná, kot bi bili žival.

Mladost ne misli nič na starost, a mnogo misli starost na mladost.

Skrbimo za svoje zdravje!

4. Gibanje in počitek.

Otrokom priporočati — gibanje? Vaši dobri starši bodo prišli nad nas s palico ali vsaj s hudo besedo, češ: saj so naši otroci že tako dosti nemirni — zdaj jim pa še »Angelček« daje potuho. Lepa je ta!

In vendar pravimo: otrok se mora dosti gibati, če hočemo, da bo zdrav. Otrok, ki preveč ljubi počivanje, po naši sodbi, ali ni zdrav, ali pa je hudoben, potuhnjen.

Zdravniki trdé, da ni zdravo, če je dete pretrdo povito. Dobre mamice se pa boje, da bo dobil mali zemljanček krive noge, če ga ne bodo na vso moč trdo povijale. Kako ničev je ta strah!

Ko smo bili sami še majhni, smo našli primera dosti gibanja in tekanja pri svojih igrah. Otrok se mora igrati. Igra je zanj delo. Pri igri se giblje, skače in telovadi; igra mu poživlja kri. Zato pustite, ljubi starši, pa tudi vi odrastli bratje in sestre, svoje male bratce in sestrice, naj se po mili volji igrajo, kakor se hočejo. Čim preprostejša igra, tembolj primerna otroški naravi.

Kar vas je pa otrok doma na kmetih, preidete od igranja polagoma k resnemu delu. Pri resnem delu imate vedno dovolj gibanja. Trdno se seveda zanašamo, da vas starši s pretežkim delom ne bodo obkladali. Delo mora biti pač primerno starosti in moči otrokovi. Pretežko delo je pa seveda telesnemu razvoju bolj ali manj škodljivo.

Kjer ne najdejo otroci zase primerne dela, tam je zanje zelo potrebna telovadba. Če drugega nič,

vsaj večkrat razmahnite z rokami, pa boste veliko pripomogli k svojemu zdravju. V neki šoli so imeli po pouku samo par minut tako telovadbo. »Roke naprej, roke narazen, roke kvišku!« In ob koncu pouka so otroci sami priznali: »Kako nam je zdaj prijetno!«

To je pričevanje po zdravju koprneče otroške duše! Prsni koš se pri takem gibanju razširi, razširijo se pa tudi pljuča, vanje pride dober zrak, obtok krvi se poživi.

Toliko telovadbe premore vsepovsod vsak otrok; ni treba, da bi bil pri tem kdove kako izurjen telovadec.

Kdor si hoče torej okrepiti svojo moč in utrditi svoje zdravje, ta naj le pridno telovadi s prostimi vajami, pa tudi z raznim orodjem in na orodju. Več o telovadbi vam bodo že povedali v telovadnici; za »Angelčka« toliko zadostuje.

Tudi hoja je zdravju zelo koristna. Paziti pa morate na to, kako hodite. Pazite zlasti na dihanje! V hrib ne hodite prehitro! Hribolazci to pravilo navadno dobro poznajo, a sinovi ravnine ne znajo pravilno hoditi v hrib. Najprej se zaleté, kakor so vajeni hoditi po ravnem, potem pa, ko postaja sapa prehuda, pa pihajo in vzdihajo, se hudujejo na kamenje in hribe, samo nase nič.

Dandanes mnogokrat slišimo ali beremo besedo »šport«. Zato tudi v našem spisu nikakor ne smemo mimo nje. Pod to besedo razumemo razne telesne vaje, ki utrjujejo telesne moči ali vadijo človeka v spretnosti in vztrajnosti. Drsanje, sankanje, bivanje na prostem (skavti!), plavanje, veslanje, jahanje, tekanje, skakanje, razne igre z žogami in — pajk vedi, kaj vse še skriva v sebi ta moderna beseda »šport«. Skoraj vse te vaje so mladinskemu zdravju koristne,

če se vršê v pravih mejah. Če se pa prevržejo te športne vaje v trmoglavost, predrznost, vratolomnost, pa seveda postanejo zdravju in življenju nevarne. Zato se drži razborit mlad človek pri vseh teh vajah zlatega pravila, ki so ga poznali že najstarejši športniki, stari Grki, in so ga nakratko izrazili z besedami: »Ničesar preveč!«

Poznati pa mora mladina tudi besedo »počitek«. Človek je pač tako ustvarjen, da se mora gibati, pa je tudi tako ustvarjen, da se mora tudi primerno odpočiti. Delo podnevi, počitek ponoči — to bodi pravilo!

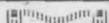
Pazite tudi, otroci, da boste za časa počitka poskrbeli za svoje zdravje!

Ni primerno, če greste s polnim želodcem v posteljo. Ljudje, ki tako ravnajo, radi tožijo o neki »mori« — če veste, kaj je to?

Ni tudi zdravo, če ležimo vedno na levi strani. Tam je srce — pustimo srcu prosto gibanje!

Spočiti pa ne hodimo k počitku! Poležkavanje mori duha in telo. Vestno porabimo dan z delom, pa nam bo noč prinesla sladko spanje. Varujmo se zlasti zvečer vsakega nepotrebnega razburjenja. Ne plašimo sebe, še manj pa druge z nepotrebnimi strahovi. Strah je v sredi votel, okoli ga pa nič ni. Govorjenje o strahovih so prazne čenče; neumen tisti, ki jim verjame, jih posluša in premišljuje.

Ljubi otroci! H konci želimo vsem skupaj in vsakemu posebej po dobro opravljenih dolžnostih dneva — sladek počitek in lahko noč!

Anton Žužek:

Nocoj . . .

Nocoj je fisti lepi čas:
na zlatih saneh
čez mehki sneg
Božiček se pelje z nebes . . .

Odprimo naša okna v mraz:
v daljavi pojejo kraguljčki,
snežinke, radostni metuljčki,
neslišno se v mraku love.

Je hišica pospravljena,
je smrečica postavljena,
pastirci dare nosijo,
in naša srca prosijo:

O, pridi, Jezušček, še k nam,
da boš pri nas v tej sveti noči
in še tedaj, ko dan napoči —
vsak dan pri nas
in vsako noč . . .

Naša punčka.

Kaj delaš ti, moja plavolasa deklica s sinjimi očki, v katerih je skrita vsa tvoja otroška dušica, v katerih leži vse nebo? Daleč sem zdaj, in tolikrat se mi stoži po tebi, moja Metodka!

Metodka je deklica, ki gre letos v tretjo pomlad. V prelepem maju so nam jo angelci položili v zibelko in ji mehko nastlali z vsem pomladnim cvetjem. Pod belim Snežnikom in temnimi javorniškimi gozdovi je zagledala božji svet. Tam hodi zdaj moja Metodka in preživlja svoje zlate dni.

Kolikrat sem se radovala z njo in se nasmejala prav od srca njenim otroškim umetnostim! Pa punčko, njeno zlato punčko, kolikokrat sem ji jo morala poviti in jo pestovati! Skromna zna biti ta naša Metodka. Punčko si zna narediti sama, in sicer tako veliko, kot je ona sama, ako ne včasih še večje. Veste, kaj ji služi za punčko? ... Drobno in dolgo poleno. To vzame mami izpod štedilnika, ga lepo povije v svoj predpasnik, ali pa ga celo obleče v svojo oblekico. To je njena najljubša punčka, ki je ne zamenja z nobeno drugo.

Pa kako ljubko ji zna govoriti! Polna je materske nežnosti in ljubezni do nje. Kadar je punčka zaspana, ji mehko postelje na klopi, jo položi tja in ji prepeva s svojim ljubkim glasom. O, tudi peti zna naša Metodka — pa še kako! Le to je njena slabost, da zapoje eno samo pesemco tudi po stokrat, pa se je še ne naveliča. Ko njena punčka zaspi, šele tedaj utihne Metodka in si globoko oddahne. Saj ni malenkost, uspavati takega otroka, kot je njena punčka.

Bratca Ivo in Stanko se rada ponorčujeta iz njene punčke. Nekoč sta jo vzela ravno tedaj, ko je najslajše spala in sta jo vrgla na bližnji travnik. To je potem vpila in jokala Metodka za svojo igračo!

Kadar se pa Metodka naveliča punčke, pa kaj rada uide mamici in gre v svet, ki jo tako mikavno vabi. Nič ne pomaga, če tudi ji mama pripoveduje, da so na cesti konji, da lahko pride tudi miška in pohrusta Metodko. Do miši ima res Metodka čudno sovraštvo in velik strah. Če pa nikakor ne sme na cesto, gre pa k atu v pisarno. Dva- do trikrat potrka, in če zamišljeni ata še ne sliši, tedaj zagolči mala: »Ata, ata, odpli, odpli, jaz sem, tvoja Metodka.« Hočeš, nočeš — ata mora odpreti tej važni uradni osebici. Ko je pri atu gotova z obiskom, gre pa še k teti v prvo nadstropje. Teta ima pa na oknu cvetice, in Metodka mora vse po vrsti lepo pogledati in poduhati. Ko je s tem gotova, pa neusmiljeno brska po tetinih knjigah, da najde kako sliko. Ako tetka postreže svojemu gostu s sladkorčki, ji je to zelo po godu, in potem ima teta najmanj petkrat na dan obisk — seveda ne veljajo ti obiski toliko teti kolikor sladkorčkom.

Ko teta vpraša Metodko, čigava je in kako ji je ime, tedaj Metodka odgovori, da je »naša punčka«.

In to »našo punčko« ima teta srčno rada in morebiti še bolj zdaj, ko je daleč od nje, ko ne sliši njenega otroškega čebljanja, ko ne hodi z njo po cvetnih livadah.

Pozdravljena, moja mala, sredi tvojih punčk, sredi cvetja in petja in solnca!

Pozdravljena ti »naša punčka« izpod belega Snežnika!

Krompirjevci.

Kako je pri vas, kadar kopljete krompir? — Kadar pri nas kopljemo krompir, takrat je za nas vse nenavaden dan.

Mi, ki se štejemo že med »velike«, gremo po zajtrku takoj na njivo. Tam nas že čaka delo. Krompir pobiramo v nalašč zato narejene pobiračke. Najbolj imeniten je pa ta dan zato, da niti opoldne ne gremo domov. Jemo kar zunaj na polju. Ko bi vi vedeli, kako je to lepo! Pred nami velika posoda dobro zabeljene kaše, iz žerjavice puhti duh po pečenem krompirju, pred vsakim izmed nas kos mehkega kruha: slišite, ali vas ne mika, da bi prisedli k nam in z nami jedli? Po južini pa spet na delo! Seveda pridno delamo, domači nas pa še bolj pridno hvalijo. Šele tedaj, ko je solnce že blizu hriba, prenehamo z delom. Zadovoljni se vračamo domov, zakaj dobro se zavedamo, da smo že nekaj pripomogli s svojim delom, da bo prišel krompir suh in čeden pod streho.

Doma ostanejo ta dan samo tisti otroci, ki niso še za nikako rabo, ampak le za jok ali za napotje. Ti bi imeli pa radi doma opraviti z našim delom in s krompirjem. Samo ne gre jim ne, kakor sploh nobena reč razen ham-ham.

Naša Rezika je hotela tisti dan tudi jesti krompir. Začela ga je lupiti, dovršila pa svojega dela ni. Roka ji je bila preokorna, nož pa preoster. Spodrsnil ji je, vščipnil v kožo, pa se je prikazala na roki kri. Res, prava, rdeča kri! Strah in groza! Kaj bo zdaj, če ji uide duša!

Dobro, da je opazil Tonček še o pravem času nevarnost in brzo poklical staro mater. Mati pa hitro

debelo platneno cunjjo na roko, in kri je dobila tak strah, da se je naenkrat premislila. Otroka sta se pa krvi toliko prestrašila, da sta šla oba kar spat. Stara

mati zato niso nič jokali; vsaj paziti ni bilo treba več na sitna otročaja. Koliko dela se lahko naredi, če otročad spi!

Ko smo se pa mi, razumnejši krompirjevci, vrnili s polja sta otroka že trdno spala. In potem trdno spala vso noč. Mi pa ne. Pol speči pol bdeči smo še naprej gledali, kako se vali krompir in krompirček izpod motik; poslušali, kako grmi v vreče in koše; vonjali, kako dehti zemlja in sežgani olupki iz žerjavice.

Sid. :

Sv. Nikolaj.

Bratec, poglej,
trije gredo!
Gre anđel naprej,
za njim Nikolaj.

in z verigo rožlja
in z metló ropotá . . .
Na rami pa koš!

In zdaj — kdo pa zdaj?
Kdo za njima gre?
Ima črne roké,
ima črne nogé,
ima štrašne zobé,
ima štrašne rogé

Boš priden? Boš? —

Poglej, poglej,
tam trije gredo. —
Kako bo lepó
in kako bo hudó!

Črniški:

Dragi Marijini otroci!

V adventu smo. Pripravljamo se na božič. Najlepše pač s tem, če zvesto in natanko spolnujemo svoje dolžnosti. Da to lepše izvršimo, si bomo v adventu vsak dan prav natančno izpraševali svojo vest in si izdajali dneveno spričevalo. Takoj tukaj imate natisnjen vzorec za tako spričevalo. Imate zaznamovane glavne dolžnosti vsakega dne. Številke nad praznimi okvirčki pa pomenijo dneve v decembru po vrsti. Torej vsak večer ali vsaj dan pozneje strogo presodite in ocenite svoje delo dotičnega dne.

Oglejmo si predmete našega spričevala. Najprej je jutranje vstajanje. Tukaj pazite na to: ali ste vstali ob določeni uri takoj, ko so vas poklicali? Ali ste se hitro in sramežljivo oblekli, čedno umili, počesali itd.? Ako je vse v redu, zapišite v okvirček »prav dobro« ali »prav slabo« ali »srednje dobro« ali »malo slabše« i. t. d. Tako razredujte pri vsakem predmetu. Pa ne smilite se sami sebi nič! Bodite si strogi in nepristranski sodniki!

Pri jutranji molitvi se vprašajte: Ali sem jutraj kaj pomislil, kaj bom ta dan delal, ali sem kaj mislil na pričujočega Boga in na angela varuha? Kako sem se vedel med jutranjo molitvijo s telesom, z očmi, rokami, sem lepo klečal? Sem opravil vse jutranje molitvice? Nisem morda preveč hitel, se vdajal raztresenosti i. t. d.

		December:										1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
1	Vstajanje																																									
2	Jutranja molitev																																									
3	Sola {	domača priprava																																								
4		vedenje in marljivost v šoli																																								
5	Molitev in vedenje pri jedi																																									
6	Vedenje do staršev (predstojnikov)																																									
7	Vedenje do bratov in tovarišev																																									
8	Angelsko žeščenje (trikrat)																																									
9	Večerna molitev {	Skupni rožni venec																																								
10		Splošno izpraševanje vesti																																								
11		Posebno izpr. vesti (o glavni napaki)																																								
12		Kesanje																																								
		Sem opravil še kako drugo dobro delo in kako ?																																								
13	Sv. maša																																									
14	Sv. obhajilo																																									
15	Obiskanje presv. Rešnjega Telesa																																									
16	Zatajevanje																																									
17	Spoved																																									

Kako pa s š o l o? Priprava na šolo so razne domače naloge, učenje na pamet doma. Preglejte svoje vedenje v šoli, ste li dali mir, poslušali, pazili i. t. d.

Tudi pri j e d i se človek v marsičem lahko pregreši. Kako je bilo z molitvijo pred in po jedi? Ali je bila pobožna? Ali pač kaj mislite pri tem na Boga ali bolj na jed? Kako sedite pri mizi, kako rabite roke, žlico, vilice? Jeste mogoče zelo požrešno i. t. d.

S p o št u j o č e t a i n m a t e r! Kako je bilo s to božjo zapovedjo ta dan? Ste ubogali ob prvi besedi? Brez ugovarjanja in čemernosti? Ste radi pomagali staršem? Ste gledali, da bi staršem, ne da bi bili za to naprošeni, naredili kako veselje? Kako ste se vedli do starih ljudi?

P a b r a t j e i n t o v a r i š i — so bili danes zadovoljni z vami? Ste mogoče imeli kak prepir z njimi, jih žalili z besedami, z dejanjem (tepli, metali vanje kamenje)? Ste jih morda pohujšali? Jih niste posvarili, ko je bilo potreba? Preglejte, s kom in kako ste šli v šolo in nazaj. S kom ste se čez dan igrali in kako?

Trikrat na dan nas vabi zvon, da počastimo Marijo z a n g e l s k i m č e š č e n j e m. Marijin otrok mora to še posebno lepo narediti. Kaj vam pravi o tem vaša vest? Ste vsakikrat molili? Se takoj odkrili, nehali s svojim delom?

Zvečer ste gotovo trudni in zaspani. Vendar je važno, da dan lepo dokončate z v e č e r n o m o l i t v i j o. Kako je pri vas s skupnim rožnim vencem? Za splošno izpraševanje vesti lahko vzamete kar to naše spričevalo, pregledujete posamezne predmete in si zapisujete rede. Tako ste se že precej izprašali. Pri posebnem izpraševanju pa mislite na greh, ki vam je prišel v navado in ste sklenili pri jutranji molitvi, posebno se ga varovati čez dan. Kesanje naj vam pride iz srca, ne samo z ustnic!

Na našem spričevalu imate še nekaj predmetov. To so prosti predmeti. Vredni so, da jim posvečujete posebno pozornost. Tiste dni, ko ste naredili kaj tam navedenega, vpišite to z redom, ki ste ga zaslužili. Drugače pa pustite okvirček prazen.

Dragi Marijini otroci! Poskusite s tem spričevalom. Bodite zvesti ves mesec! Koncem meseca boste pa videli, kje je pri vas vse v redu in kje je še veliko pomanjklji-

vosti. Oglasite se s kakim pisemcem in povejte gospodu uredniku, kako vam je kaj všeč ta vaja. Če jo opravite brez vsake hinavščine, vam bo veliko koristila. Mogoče si bo marsikdo izmed vas želel, tako spričevalo napisavati za vsak dan skozi celo leto. Blagor mu!

K bližnjemu božičnemu prazniku vam želim, moji dragi mladi prijatelji, obilo božjega blagoslova in svetega veselja!

Z ljubim Sinom vas blagoslovi — devica Marija!

Uganke.

Kdo vse sliši, kar kralj govori, a ni še nikomur nič povedal? (Kraljevo uho.)

Kateri človek na tem svetu še ni umrl?

(Kateri še živi.)

Katerim cveticam mraz še koristi?

(Ledem na oknu.)

En klobuk pa dve glavi; en rep, pa dve roki, štiri nosnice, šest nog, pa le po štirih gre. Kaj je to?

(Jezdec na konju.)

Dve gospodični sta druga pri drugi; vse vidita, druga druge pa ne. Kdo sta?

(Očesa.)

Kdo nam zvesto čuva naše blago, pa je sam vendar v ječi?

(Ključ.)

Kadar ne vidiš, takrat sem pri tebi; kadar vidiš, takrat me pa ni. Noč me ljubi, a dan me sovraži. Kdo sem?

(Tema.)

Kaj nosi človek na svojem telesu?

(Kozo.)

Kaj je med goro in dolino?

(Besedica »in«.)

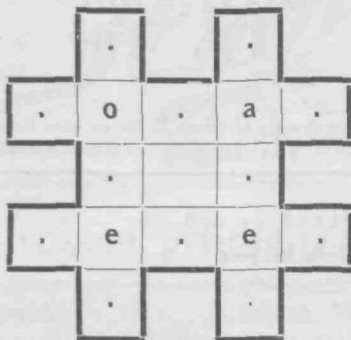
Najsi ves svet preleze, spi pa vendar v svoji hiši. Kdo?

(Polž.)

1. Mreža.

(Miroljub, Kočevje.)

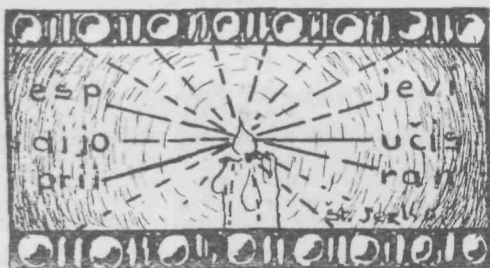

Tam kjer so pike, ustavi sledeče črke: c, c, g, j, j, l, l, l, n, r, v, z.

Dobiti moraš imena dveh oseb in dveh živali, ki jih najdeš ponajveč v gozdu.

2. Skrivalica.

(Luč.)

3. Dopolnilna uganka.

(Nace Cuderman.)

M . d . n . r . d . m . r . j . p r . p . v ,
z . v l . d . j . n . m . s . m . r . j . n s t v . ;
k r . v . c . v . j s k . , k r . t k . m m . r ,
p r . v . c . v s . m ! t . j . s l . v . n s t v .

Str . t . r .

4. Črkovna podobnica.

Jš**NE** (✓) **6'** $\frac{am}{VIII}$

(Rešitev in imena rešilcev — ki se sprejemajo le tekom 10 dni po izidu lista objavijo le imena onih rešilcev, ki bodo rešili vs e zagonetke — v prihodnji številki.)

1. Rešitev skrivalice v 3. šte v.

Brez dela ni jela.

2. Rešitev križa v 3. šte v.

E v a
s e m
o č e
z v o n č e k
l i č i n k a
S l o m š e k
r i ž
t r i
ž i r
A n a
r o p a r
N i k o l a j
r o k a v
p r o s o
g o r j a č a

3. Rešitev črkovne podobnice v 3. šte v.

Najboljše meso je najprej črvivo.

4. Rešitev istopisnice v 3. šte v

D g s
D r a v a
g a b e r
s v e č a
a r a